

'Een alternatief voor de MKBA'

'De maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) is een geschikt instrument voor het berekenen van de doorwerking van nationaal ruimtelijk beleid, maar het past niet bij de kenmerken van gebiedsontwikkeling. Die vindt juist plaats vanuit lokale beleving en gaat, in tegenstelling tot de MKBA, uit van generieke waarden in een gebied.'
Aan het woord is Paul Opdam, coördinator van het cluster GroenBlauwe netwerken en werkzaam bij Alterra en Wageningen Universiteit. Met zijn cluster heeft hij een begin gemaakt met een alternatieve methode die beter aansluit op de besluitvorming rond gebiedsontwikkeling.

De methode komt er in het kort op neer dat *stakeholders* in interactieve sessies waarden kunnen toekennen aan ruimtelijke functies. GroenBlauwe netwerken, zoals bossen, dijken en sloten vormen daarbij de fysieke onderleggers. Ze worden opgevat als landschappelijke dragers die 'diensten' leveren. Van elke ruimtelijke ingreep kan vervolgens bepaald worden wat deze doet met de waarde van de GroenBlauwe netwerken. Bijvoorbeeld: wat zijn de gevolgen voor de recreatieve betekenis van een gebied als je ergens een kantorenpark neerzet?

In Friesland is een experiment uitgevoerd om de bruikbaarheid van de methode te testen. De resultaten waren bemoedigend: de *stakeholders* konden zich beter inleven in elkaars keuzes en motieven en kwamen soepel tot een gemeenschappelijke visie. Maar Opdam vindt het nog te vroeg om op grond van het experiment de methode als geslaagd te bestempelen. 'Het was een situatie waarin de belangtgenstellingen niet zo groot waren en er is daar gebruik gemaakt van de uit de economie afkomstige methode van het "keuze-experiment"; ik zou liever een wat meer ontwerpende methodiek zien. Bij Wageningen Universiteit is bijvoorbeeld de methodiek Map Table ontwikkeld, waarbij *gaming*-technieken, 3D-visualisaties en GIS worden gebruikt. Onze methode zou daarop aan kunnen haken.'

Het experiment heeft dus een vervolg nodig en het lijkt erop dat dit na het aflopen van het Habiforum-programma gaat gebeuren. Het uiteindelijke doel is een methode te ontwikkelen waarbij mensen in staat zijn te kiezen op basis van waarden in plaats van op structuren en belangen. Opdam: 'Speciale aandachtspunten zijn daarbij het verbinden van ruimtelijke keuzes op verschillende schaalniveaus, en - misschien wel het moeilijkst - rekening houden met de belangen van toekomstige generaties.' Opdam verwacht niet dat er één methode ontstaat die in elke situatie kan worden toegepast. 'Ik hoop en denk dat er een soort familie van methodes ontstaat, waarbij elk familied lid toegesneden is op een specifieke situatie.'

Voor het zover is, moeten er nog hobbels worden genomen. Het kost veel moeite om projectontwikkelaars en andere vastgoeddeskundigen te overtuigen van het nut van de methode. Ze hebben over een algemeen een korter tijdspectief dan bij de methode gehanteerd wordt. Maar omdat ontwikkelaars zich steeds meer inzetten voor een duurzame leefomgeving, beginnen er wel openingen te ontstaan, heeft Opdam gemerkt. 'Bij groene bedrijventerreinen komt het al aardig op gang.'

